

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра

зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, та страхування

(шифр та найменування спеціальності)

за магістерською програмою професійного спрямування фінансовому ринку	Управління діяльністю банків на
--	---------------------------------

(назва магістерської програми)

на тему: «Трансформація підходів до оцінки кредитного ризику банків»

(назва теми)

Виконавець:

студент 6 курсу, групи 62 кредитно-
економічного факультету

Толкачов Іван Олександрович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

СТ., ВИКЛАДАЧ

(науковий ступінь, вчене звання)

Гайдукович Д.С.

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Ризик є невід’ємною складовою людського життя. Він породжується невизначеністю, відсутністю достатньо повної інформації про подію чи явище, та неможливістю прогнозувати розвиток подій. Ризик виникає тоді, коли рішення вибирається з декількох можливих варіантів і немає впевненості, що воно найефективніше. Водночас ризик слід розглядати як невід’ємний елемент процесу існування організації на ринку. З метою ефективного управління ризиками контрагентам ринку необхідно визначати величину ризику. Управління банківськими ризиками – це процес, за допомогою якого банк виявляє (ідентифікує) ризики, проводить оцінку їх величини, здійснює їх моніторинг і контролює свої ризикові позиції, а також враховує взаємозв’язки між різними категоріями ризиків. Сплином часу та значним ускладненням світової фінансово-кредитної системи виникає необхідність упорядкування та періодизації основних змін до методів оцінки кредитного ризику задля визначення оптимального підходу, що й визначає актуальність теми дослідження.

Мета дослідження - аналіз змін та трансформації методів та підходів до оцінки, визнання кредитних ризиків банків у часі. Виявлення перспективних напрямів розвитку.

Завдання дослідження:

- дослідити економічну сутність поняття «кредитний ризик»;
- визначити законодавче забезпечення оцінки ризиків кредитного ризику;
- провести аналіз змін загальних показників фінансового стану банківської системи в динаміці;
- дослідити світову практику оцінки ризиків кредитного ризику;
- провести аналіз впливу зміни підходів до оцінки кредитного ризику на показники фінансового стану.
- довести або спростувати твердження про залежність між підходом до оцінки кредитного ризику та фінансовим станом банківської системи.

Об’єкт дослідження. Об’єктом дослідження є кількісна оцінка кредитного ризику.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є зміна методів кількісної оцінки кредитного ризику у часі.

Інформаційною базою досліджень є монографії та навчальні посібники з питань ризиків банківської діяльності, нормативні законодавчі акти України, статистична інформація Національного банку України, Асоціації банків України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (45 найменувань) та

1-го додатка. Загальний обсяг роботи становить 75 сторінок. Основний зміст викладено на 70 сторінках. Робота містить 3 таблиці, 7 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Методологічні основи оцінки кредитного ризику» розглянуто теоретичні поняття ризику, кредитного ризику. Кредитний ризик визначено як, можливість втрат процентів за боргом та суми основного боргу, яка виникає при порушенні цілісності руху позичкової вартості, наведено класифікацію видів ризику. Надано характеристику сучасним методам оцінки кредитного ризику, що базуються на новому стандарті МСФЗ 9 «Фінансові інструменти».

У другому розділі «Аналіз впливу підходів до оцінки кредитного ризику на фінансові показники банків» наведено періодизацію та порівняльну характеристику законодавчої бази стосовно оцінки кредитного ризику банків в Україні. Проведено аналіз динаміки показників фінансової звітності банків, що відображають зміни у кількісній оцінці кредитного ризику.

У третьому розділі «Напрями вдосконалення методологічних підходів до оцінки кредитного ризику в Україні» розглянуті останні світові тенденції щодо регулювання підходів до оцінки кредитного ризику. Наведено приклад країн з практикою контрциклічного резервування під кредитний ризик. Запропоновано удосконалення оцінки кредитних ризиків на засадах контролю за дотриманням вимог МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»

ВИСНОВКИ

Кредитним ризик це потенційна можливість втрат процентів за боргом та суми основного боргу, яка виникає при порушенні цілісності руху позичкової вартості, та обумовлена впливом різних факторів.

Кількісним вираженням кредитного ризику є спеціальні резерви сформовані банківською установою. Спеціальні резерви — це кошти, мобілізовані комерційним банком, на покриття сумнівних боргів, непередбачених втрат, збитків від проведення активних операцій. Формування спеціальних резервів здійснюється за рахунок витрат банку. Отже, і обов'язкові, і спеціальні, і загальні резерви створюються для страхування ризиків: обов'язкові — для страхування ризику невиконання зобов'язань комерційних банків за депозитами та іншими пасивними операціями, спеціальні — для страхування певних ризиків невиконання зобов'язань клієнтів, контрагентів перед банком за кредитами та іншими активними операціями.

На даний момент у світі впроваджується системи оцінки очікуваних збитків. Основним документами який регламентує порядок оцінки та визнання, обліку є МСФЗ 9, який буде обов'язковим до використання з 01.01.2018

Рада з Міжнародних стандартів передбачила два підходи до оцінки очікуваних кредитних збитків: загальний та спрощений. Загальний підхід використовується при оцінці кредитів. За даним підходом обсяг очікуваних кредитних збитків визначається, виходячи з поточної кредитної якості активу та того, наскільки змінився рівень кредитного ризику порівняно з датою первісного визнання. Тобто, на дату балансу банк повинен оцінити різницю між рівнем кредитного ризику на дату балансу, та рівнем кредитного ризику, який був притаманний фінансовому активу станом на дату його первісного визнання

Проаналізувавши ряд основних показників банківської системи України, ми можемо підбити певні підсумки. На протязі всього періоду що аналізується, видно, кредитний ринок України знаходиться у стані стагнації. Про це свідчать відразу багато факторів. Починаючи з 2011 року активи банківської системи зростають, при цьому питома вага кредитного портфеля невпинно знижується протягом усього періоду. Кредитний портфель бруто значного збільшення не зазнав, у той час як з 2011 року спеціальні резерви сформовані під сумнівні борги досягли в 2018 році 47% від кредитного портфелю. Зважаючи на висновки за Розділом 1, так як спеціальні резерви являють собою оцінювану величину збитків. Ми можемо бачити, що величина спеціальних резервів змінювалась не поступово, а хвилями. Як показали дослідження у пункту 2.3 Розділу 2. Перша суттєва зміна відбулася при введенні в дію постанови № 23 Національного Банку України. Друга суттєва зміна обумовлена новим підходом до оцінки кредитного ризику, а саме введенням постанов №351 НБУ.

На даний момент у світі відбувається побудова комплексної системи підходів до оцінки кредитного ризику у банках. Яка ґрунтується на методологічних основах узгоджених в Базель 3 та впровадженні інструментів відображення оцінки кредитного ризику зокрема МСФЗ 9 «Фінансові інструменти». Національний банк України вчиняє синхронні дії щодо прийняття відповідної законодавчої бази, що дозволяє зміцнювати банківські установи, виводити з ринку неплатоспроможні установи.

Головне положення реформи передбачає поступове збільшення до 2019 року рівня ліквідних резервів власного капіталу банківської установи з 4% до 6%. За невиконання вимог до буферного капіталу передбачаються санкції у вигляді обмежень на виплату бонусів співробітникам та дивідендів акціонерам.

Паралельно з цим, як інструмент контролю та додаткових рекомендацій впроваджується новий стандарт фінансової звітності, який найбільш повно узгоджується з вимогами Базель 3. А саме, МСФЗ 9, який є обов'язковим до застосування з 01 січня 2018 року та замінює МСБО 39.

Роботу по переходу на МСФЗ 9 Рада з МСБО розподілила на три етапи:

1. Класифікація та оцінка фінансових активів та фінансових зобов'язань.
2. Знецінення.
3. Облік хеджування.

Класифікація активів ґрунтується на бізнес-моделі, яка використовується для управління фінансовим активом, а також на характеристиках грошових потоків, передбачених договором.

МСФЗ 9 змінює підходи до формування резервів під знецінення фінансових активів – модель "понесених збитків", яка використовується в МСБО 39, замінюється на модель "очікуваних збитків".

АНОТАЦІЯ

Толкачов І. О., «Трансформація підходів до оцінки кредитного ризику банків»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою професійного спрямування «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2018

У роботі розглянуто теоретичні аспекти методів та підходів до оцінки кредитного ризику банків. Наведено періодизацію вітчизняної законодавчої бази щодо регулювання методів оцінки кредитного ризику, та проаналізовано зміни у світових тенденціях. Надано характеристику сучасним методам оцінки кредитного ризику, що базуються на новому стандарті МСФЗ 9 «Фінансові інструменти».

Проведено аналіз динаміки показників фінансової звітності банків, що відображають зміни у кількісній оцінці кредитного ризику.

Запропоновано удосконалення оцінки кредитних ризиків на засадах контролю за дотриманням вимог МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»

Ключові слова: кредитний ризик, МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», модель очікуваних збитків, контрциклічні резерви, макропруденційна політика, Базельська угода.

ANNOTATION

Tolkachov I., «Transformation of approaches to credit risk assessment of banks»

Thesis for degree in specialty «072 Finance, Banking, and Insurance» under the program «Managing the activities of banks in the financial market»,

Odessa National Economic University

Odessa, 2018

The theoretical aspects of methods and approaches to assessing credit risk of banks are considered in the paper. The periodization of the domestic legislative base on the regulation of credit risk assessment methods is presented, and changes in world trends are analyzed. The characteristics of modern credit risk assessment methods based on the new standard of IFRS 9 "Financial Instruments" are presented.

The analysis of the dynamics of indicators of financial reporting of banks, reflecting changes in the quantitative assessment of credit risk.

Improvement of credit risk assessment on the basis of compliance with requirements of IFRS 9 "Financial Instruments"

Key words: credit risk, IFRS 9 "Financial Instruments", model of expected losses, countercyclical reserves, macroprudential policy, Basel agreement.